

Консультації для батьків щодо музичного виховання дітей

Музика в житті дитини

Музичне виховання - частина естетичного виховання дитини. Естетичне виховання проходить через ознайомлення дітей з різними видами мистецтва (музика, образотворче мистецтво, театр, хореографія, література, фольклор). Музика розвиває музичну культуру і формує позитивні якості особистості. Музика в більшій ступені, ніж інший вид мистецтва доступний дитині.

Як це прекрасно-знайомити дітей з музикою. Діти дуже люблять слухати. Треба більше і більше співати дітям без музичного супроводу, щоб вони не тільки слухали, але й розуміли, про що ця пісня, вслухувались в звучання слів та словосполучень.

Музика, як і художнє слово чи картина, повинна стати для дітей способом вираження почуттів, настрою. Слухання музики розвиває інтерес до неї, любов, розширює кругозір, підвищує музичне сприйняття. Музика для слухання буває вокального і інструментально. Це можуть бути пісні виконані батьками, чи музичні твори у грамзапису, аудіо та відео записи. Для кращого запам'ятовування пісні чи музичного твору, можна асоціювати його з тим, що бачить дитина навкруг себе. Намалювати те, про що вона чула. Дуже гарно запам'ятовують діти пісні з мультфільмів, тому, що вони сприймають пісню образно, відносно того чи іншого героя. Батьки повинні вчити дитину любити пісню, насамперед народну пісню, тому що народна пісня має художньо-виховну цінність.

Для розвитку ритмічного сприйняття треба користуватись музичними інструментами. Але в домашніх умовах це можуть бути такі предмети: ложки, палички, камінці, капронові пляшечки чи коробочки, які наповнюють крупою, горохом, квасолею. І граючи на такому інструменті, дитина покращує виконання пісні і одержує велике задоволення.

Для розвитку танцювальних навичок - потрібно якомога більше розвивати у дитини потребу в рухах. Давати можливість розвивати танцювальну творчість, щоб дитина одержувала максимум задоволення.

Якщо музика викликатиме у вашої дитини позитивні емоції, вона сприйматиме навколишній світ гармонійно і оптимально.

У даному розділі наведені деякі поради для батьків щодо музично-естетичного виховання

Перелік консультацій для батьків

1. Як починати слухати музику з дитиною

Шановні батьки! Якщо Ви хочете, щоб серце Вашої дитини прагнуло до Добра, Краси, Людяності, спробуйте навчити її любити і розуміти музику! Вчить її, навчайтеся разом з нею! Фахівці з різних галузей дошкільної психології, педагогіки мистецтва радять починати займатися музикою вагітним мамам ще у період вагітності, а продовжувати зразу від народження дитини для формування гармонійної особистості засобами музики. Музичне мистецтво є джерелом духовності, засобом активізації всіх творчих здібностей дитини, звичайно за умов систематичних занять і не лише у дошкільних навчальних закладах, а і дома. Прихильники раннього виховання мистецтва рекомендують батькам не втратити можливість формування гарного смаку у малюків, розуміння ними характеру та образності музики, величезного естетичного впливу на всю психіку дитини, її позитивний та гарний настрій.

Обов'язковою умовою для формування естетичного музичного смаку має бути сформована родинна фонотека. До неї мають входити: записи класичної музики на фоні звуків природи — шуму струмка, моря, звуків лесу, спів пташок, пісні з улюблених мультфільмів, казки, колискові, український дитячий фольклор. Слухаючи музику разом з дитиною, ви переконаєтеся що зникає стурбованість дитини, її тривога, вона заспокоюється і розслаблюється.

У віці від першого року до трьох років у дітей починають проявлятися музичні здібності: емоційна чуйність, музичний слух, почуття ритму. На другому році життя діти можуть слухати невеликі музичні твори і не просто

радіти, а й виражати свій емоційний стан – бадьорий, задерикуватий при слуханні пісні «Конячка» О. Тимчивої, спокійний, доброзичливий при слуханні пісні «Кішка» О. Александрова. У процесі формування музичного сприйняття перед фахівцями і батьками стоїть завдання привчати дітей прислухатися до мелодії, слів пісні й упізнавати її при повторному прослуховуванні.

Особливо важливою ланкою є формування музично-сенсорних здібностей у дітей раннього дошкільного віку є музичне переживання. В основі розвитку їхніх музично – сенсорних здібностей лежить слухання, розрізнення, відтворення чотирьох основних властивостей звуку – висоти, тривалості, тембру, сили. Розвиваючи музичний слух дитини слід впроваджувати включені музично – дидактичні ігри з певним змістом і правилами. В основі їх лежать навчальні завдання, спрямовані на освоєння різних властивостей музичного звуку. Дітям на другому році життя слід запропонувати дитячі інструменти та іграшки, з якими вони можуть пограти і потім угадати, який інструмент звучить, порівняти тихе й гучне звучання. Для дітей на 3 році життя музично – дидактичні ігри дещо ускладнюють. Ставиться завдання не лише розрізняти контрастні звучання, а й відтворювати їх. Наприклад, у грі «Чий будиночок?» дитині пропонується показати, як нявкає кішка (низький звук) або кошеня (високий звук). Вправи розвиваються залежно від поставленого дидактичного завдання й від психофізичних можливостей кожної дитини. Нерідко в дітей із церебральним паралічем характерні розлади емоційно-вольової збудливості, дратівливості, руховому розгальмуванню, в інших – у вигляді загальмованості, сором'язливості. Тому завдання підбираються індивідуально. Важливим елементом дітей першого – третього років із є виразне виконання музичного твору мамою, бабусею, татом. Разом з тим, при роботі з такими дітьми необхідні наочні прийоми, що залучають дитини до музики – показ іграшки. Дітям приємно слухати музику й дивитися на іграшку, про яку співається в пісні. Зорове сприймання образу сприяє розумінню змісту виконуваної пісні, її запам'ятовуванню. З цією метою застосовуються й персонажі лялькового театру, за допомогою яких інсценується зміст того або іншого твору.

Більш різноманітний музичний репертуар для дітей дошкільного віку допомагає зацікавити дитину музикою, викликати й підтримати її радісне хвилювання. У цьому віці зберігає своє значення використання іграшки як засобу, що викликає інтерес до виконуваних творів. Засвоєнню музики допомагають короткі пояснення, які виділяють найяскравіші художні засоби.

Музика сприяє активізації пізнавальної й розумової діяльності. Діти багато про що дізнаються, уважно слухаючи музику.

Але найголовніше – це «школа почуттів», що формується завдяки особливій властивості музики: викликати співпереживання слухачів.

Виховуючи маля, розвиваючи здібності, збагачуючи духовно, знайомлячи і зі складнішими творами, ви відкриваєте перед ними ще один шлях збагачення їхнього музичного досвіду.

Можливо, декілька порад фахівців музичного мистецтва допоможуть Вам і Вашої дитині увійти в великий та чудовий світ музики.

- 1. Пам'ятайте про те, що любий музичний твір треба слухати уважно. Головне, безумовно, бажати слухати! Треба дуже постаратися уважно слідкувати за тим, що діється у музиці, від початку до кінця, нічого не пропускати. Музика завжди віддячить слухача, даруючи нові почуття, новий настрій, мабуть такий, якого ніколи не було.**
- 2. Починати слухання треба з маленьких творів. Це може бути вокальна музика (музика для голосу), або інструментальна (яка виконується на різних інструментах). Прислухайтесь до звуків, постарайтесь почути і розрізнити динамічні відтінки музичної мови, з'ясувати чи роблять вони виразним виконання музичного твору.**
- 3. Безумовно, слухати вокальну музику легко, текст завжди підкаже, що хотів сказати композитор, якими думками поділитися.**
- 4. В інструментальній музиці слів немає, але від цього вона не стає менш цікавішою. Слухайте з дітьми твори П. Чайковського, С. Прокоф'єва, Р. Шумана, В. Моцарта, О. Гречанінова та сучасних композиторів.**
- 5. Час від часу необхідно повертатися до прослуховування вже знайомих творів.**
- 6. Постарайтесь зробити слухання музики систематичними, відводьте для цього певний час.**
- 7. Дуже корисно слухати одні й ті ж самі твори у виконанні різних солістів та колективів.**

2. Як правильно слухати класичну музику з дітьми

Всі знають, що класичну музику треба слухати в цілковитій тиші.

Спочатку, обрану музичну п'єсу треба дати дитині «програти». Хай він підіграє у такт мелодії на будь-якому імпровізованому інструменті. Запитайте його, що він відчуває коли слухає музику. Запропонуйте дитині затанцювати свою фантазію під цю мелодію.

Тепер, коли дитина «відчула» мелодію тілом, знайшла її у собі за допомогою фантазії та емоцій, можна розповісти дитині, як слухають музику у концертних залах. Малюк за вашим проханням посидить тихенько, а ви запропонуйте йому пограти у «відгадайку».

Попросіть його назвати знайому йому мелодію серед незнайомих уривків. Побачите, як він зрадіє, коли почує «свою».

Тепер він готовий до прослуховування музики. Це стане для нього справжнім задоволенням, та з кожним новим прослуховуванням буде зв'язана купа позитивних емоцій.

Любіть свою дитину, приділяйте їй як можна більше часу, і тоді вона дійсно стане різнобічно розвинутою людиною.

3. Як прищепити дитині любов до слухання музики

Музика в житті дитини спочатку лише фон, на який не звертають уваги. Адже дорослі вже і не пам'ятають особливості дитячого сприйняття музики, яке полягає в тому, що маленькі дітки музику ніби не чують – вони не реагують на неї, можуть спокійно займатися своїми справами: малювати, гратися. Звичайно, навіть таке пасивне слухання музики залишається у підсвідомості дитини. Але дитині можна допомогти почути музику, щоб її сприйняття було змістовним і обміркованим.

Найпростіший спосіб – це потанцювати або помарширувати під ритмічну музику, разом з сестричкою, або з улюбленою іграшкою!

Другий спосіб – це зацікавити дитину. Для прикладу можна провести гру «На що схожа музика?» Тоді дитина спробує вгадати, що вона почула в мелодії: шум дощу, шелест листя, спів пташок. Для цієї гри підійдуть такі програмові твори: «Пори року» П. Чайковського та Вівальді. П'єси, які не мають певного сюжету, по – своєму корисні тим, що з часом дитина зможе вигадати до неї свою історію, і навіть намалювати до неї малюнок. Улюблена музика може стати чудовим обрамленням дня, супроводжувати сон дитини, слугувати фоном для занять. Але дуже важливо не «перевантажити» дитину музикою, не втомити дитину. Музика повинна приносити задоволення, а не перетворюватися на докучливий гамір.

Поступово дитина звикає до життя під музику, що звучить ніжно, мелодійно, якісно. Дитина починає розрізняти відтінки та окрасу мелодії, її світ збагачується, а почуття – стають виразніші. З часом, коли дитина навчиться з задоволенням слухати музику, більш ніж 30 хв., можна влаштовувати домашній концерт: відкласти всі справи, гарно вдягтися, створити атмосферу справжнього свята. Самі «активні слухачі», років в 5 – 6 вперше потрапляють на справжні концерти. Але багатьом діткам до вподоби

музикування в домашніх умовах. В решті – решт, де, як не вдома ми можемо сміливо пострибати на дивані чи потанцювати під улюблену пісню!

Звичайно, було б дуже чудово, якби у вашому домі була можливість слухати живу музику(ф-но, скрипка, гітара). Деякі інструменти, найпростіші, може залюбки освоїти ваша дитина(сопілка, барабан, металофон) До речі, один з самих казкових звуків можна відтворити за допомогою гітари та жменьки рисової крупи. Якщо повільно висипати рисову крупу на струни лежачої гітари, вона створить тихий і надзвичайно казковий дзвін! Вашій дитині сподобається! Музикуйте і експериментуйте!

4. Співайте діткам перед сном

Вплив колискової пісні на музичний розвиток дитини

«Котику сіренький...» Скільки теплих і ласкавих слів знаходить матуся, заспокоюючи свою дитинку. Скільки любові і ніжності у колискових піснях!! Малюк, ще не вміючи розмовляти, не розуміючи жодного слова, почувши колискову одразу заспокоюється, затихає, засипає! Саме колискові пісні вважаються першими в житті вашого малюка, вони сприймаються з магічною силою, тому що співає їх найрідніша в світі людина – матуся!

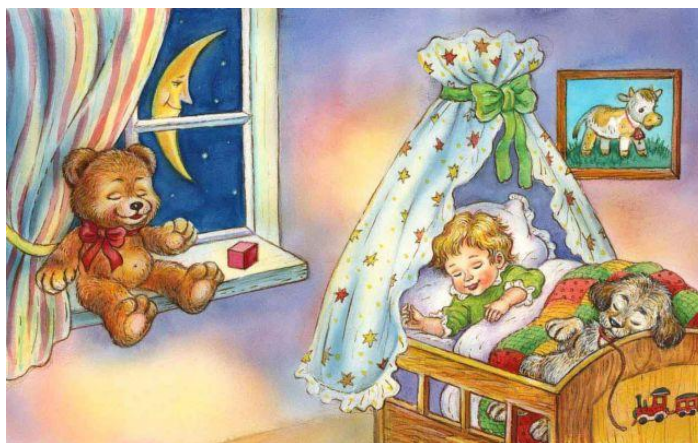

Ритм колискових зазвичай відповідає серцебиттю, ритму дихання матері і малюка, відіграє важливу роль у духовному розвитку дитини. Саме завдяки колисковим, дитина отримує перші уявлення про навколишній світ: тварин, пташок, оточуючі предмети.

*Котику сіренький,
Котику біленький,
Котку волохатий,
Не ходи по хаті,*

*Дитя буде спати,
Котик воркотати,
Ой на ката воркота,
На дитину дрімота!*

Коли дитина підростає, їй співають колискові казкового змісту, в текстах яких вирішуються психологічні питання. В багатьох колискових піснях перед дитиною розвертається перспектива про його майбутню самостійність. Таким чином, колискові дають дитині уявлення про навколишній світ, знайомить з головними принципами побудови світу.

Але найголовніше в колискових – це материнська ніжність, любов, що надає впевненості кожній дитині. Пісні показують, що життя прекрасне, але в теперішній нелегкий час, почуття захищеності для дитини дуже важливе, адже наш світ складний і непередбачуваний!

Дуже важливе і саме спілкування матері і дитини! Чудово, якщо у вашій сім'ї зберігаються традиції, як спів колискових, читання казок перед сном, задушевні розмови про головне! А сон, як відомо, дається людині не тільки для відпочинку, а й для глибокої обробки тої інформації, яку отримала ваша дитина на протязі дня. Довірливі відносини, які виникають в моменти такого спілкування, відіграють важливу роль для дитини не тільки ясельного віку, а й надалі, коли дитина дорослішає! І навіть тоді, коли ваша дитина подорослішає, вона буде знати, що у нього є та людина, яка його завжди вислухає, зрозуміє, підтримає, з якою так приємно спілкуватися просто покласти голівку на плече.

Співайте діткам! Не соромтесь! Адже саме ви – найкращий співак і приклад для своєї дитини!

*Рученьки, ніженьки,
Легідні очі!
Спокійної ночі!
Скінчилася гра!
Рученьки, ніженьки,
Спокійної ночі!
Спати пора!*

5. Батьки – перші вчителі музичного мистецтва для своїх дітей

Один з компонентів музичного слуху – вміння чисто, без фальші співати! Багато факторів залежить від того, чи співуча мама у дитини! Річ у тому, що слух розвивається одночасно з голосом! Якщо мама не співає разом з дитиною, то вона не навчиться цьому самостійно! Наспівуючи з матусею простеньку пісеньку, малюк інстинктивно прислуховується до маминого голосу: а чи співаю я так, як мамочка? Спочатку дитина інтонує, попадає в дві ноти, потім в три і т.д. В такі моменти дитина запам'ятовує, як працює голосовий апарат, як вірно дихати. Інколи дитина не співає, тому що не розуміє як потрібно брати дихання. Спів, для дитини, важка праця! Саме тому, важливо співати разом з вашою дитиною, адже під CD – програвач правильно володіти своїм голосовим апаратом не навчишся! Для спільного музикування потрібно правильно підбирати пісні, характерні віковим особливостям дитини. Так, трьохрічному малюку «дорослі» пісні не підійдуть, важкуваті для сприйняття та виконання! Для початку слід вибирати коротенькі поспівки, поки дитина не навчиться виконувати їх чисто (наприклад:

Скаче жабка по доріжці, витягнувши свої ніжки;

Я маленьке слоненя, люблю гратися щодня;

Диви – диви – диви – ди)

Не слід забувати про те, що було б просто чудово пританцювувати чи акомпанувати на справжніх чи саморобних інструментах: кубики, дерев'яні палички, пляшки з сипучими крупами) Таким чином ритмічні рухи дають відчуття такту. Музикуйте, танцюйте, співайте з вашими дітками, адже саме ви стаєте основним прикладом наслідування для своїх дітей.

6. **Обережно: захворювання дитячих голосових зв'язок**

В дитячому садочку, дома, чи на дитячих святах (днях народження), на вулиці дуже часто просять дітей голосно відповідати, читати вірші, співати, щоб всім було чути! Але багато батьків та педагогів не розуміють, що потрібно запобігти щонайменшому перегріванню голосових зв'язок дітей, слідкувати, щоб режим дитячої розмови був помірним, заборонити дітям надто голосно викрикувати! Як скоріше заспокоїти дитину, коли вона плаче, або кричить.

Голосовий апарат – це частина нашого організму і за його станом необхідно стежити. Тому треба дотримуватися правил його гігієни та охорони, а саме:

уникати крику, тривалого мовленнєвого апарату;

не співати під час хвороби;

не співати на вулиці у холодну пору року;

обмежувати вживання гострих, солоних, занадто холодних та гарячих страв, категорично заборонити дітям вживання газових напоїв дітям дошкільного віку.

На голосову функцію дуже впливає хвилювання. Через те, батьки та педагоги повинні подбати про створення позитивного, психологічного клімату у сім'ї та колективі!

Поради батькам

- Разом з дитиною слухайте музику (у «живому» виконанні, у записах, радіо- та телепередачі);
- Змалечку співайте колискові, розважальні пісні, розігруйте забавляночки;
- Наспівуйте дитині танцювальні мелодії, заохочуйте дитячу танцювальну ініціативу;
- Спільно музикуйте і співайте із застосуванням іграшкових і справжніх музичних інструментів та оригінальних пристосувань (кришки від посуду, ложки тощо);
- Підтримуйте дитячу ініціативу у створенні музично-ігрових ситуацій (гра в музичне заняття, концерт, театр тощо);
- Діліться з дітьми власними вміннями і талантами (улюблені пісні тата і мами, бабусі і дідуся);
- Створюйте мистецьке середовище вдома шляхом придбання дитячих музичних іграшок-інструментів (брязкалець, дзвоників, сопілки, барабана, бубна тощо), збирання музичної фонотеки для слухання й танцювально-ігрової діяльності, музично- ілюстровані казки, дитячі пісні, класична музика, сучасна естрадна музика тощо) та відеотеки;
- Відвідуйте професійний театр разом з дитиною, обмінюйтеся враженнями;
- Беріть активну участь у музично-театралізованих святах, що проводяться в дошкільному закладі;
- Поєднуйте у сімейному побуті музичну діяльність дитини з іншими видами творчої діяльності.